

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 6.10.2011
SEC(2011) 1142 galīgā redakcija

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMS

Pavaddokuments dokumentam

Priekšlikums

EIROPAS PADOMES UN PARLAMENTA REGULA,

ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006

{COM(2011) 615 galīgā redakcija}
{SEC(2011) 1141 galīgā redakcija}

1. KOPSAVILKUMS

Šis ir ietekmes novērtējums tiesību akta priekšlikumam — regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (Kopīgo noteikumu regula). Tā attiecas uz jautājumiem, kas saistīti ar Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), Eiropas Sociālo fondu (ESF) un Kohēzijas fondu programmu plānošanas periodam pēc 2013. gada. To papildina ietekmes novērtējumi par Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu. Novērtējums ietilpst vienā novērtējumu paketē ar ietekmes novērtējumu par ERAF regulu, Kohēzijas fonda regulu un Eiropas teritoriālās sadarbības regulu, kā arī ietekmes novērtējumu par ESF regulu.

Ir īstenota plaša sabiedriska apspriešanās, piemēram, Augsta līmeņa grupā turpmākās kohēzijas politikas apspriešanai, Nosacījumu darba grupā, un no 2010. gada 12. novembra līdz 2011. gada 31. janvārim — arī sabiedriska apspriešana par Piekto kohēzijas ziņojuma secinājumiem¹.

Piektais kohēzijas ziņojums un *ex-post* izvērtējumi par dažātajām 2000.–2006. gada programmām liecina, ka kohēzijas politika sniegusi būtisku ieguldījumu izaugsmes un plauksmes izlīdzināšanā visā Savienības teritorijā un, mazinot ekonomiskas, sociālas un teritoriālas atšķirības, vienlaikus īstenojusi Eiropas politikas prioritātes². Tomēr jārisina vēl vairākas problēmas.

1.1. Ar spēju nodrošināt Eiropas pievienoto vērtību saistītā problēma

a) Atbalsta ģeogrāfiskais sadalījums

Problēma ir saistīta ar kohēzijas politikas ģeogrāfiskā aptvēruma optimumu. Daži uzskata, ka, lai būtu iespējams stratēģijas “Eiropa 2020” īstenošanu atbalstīt visos reģionos un visā Savienības teritorijā turpināt mazināt nevienlīdzību, Savienība joprojām jāaptver visā pilnībā. Citi uzskata, ka spiediens uz publisko finansējumu arvien pieaug un ka bagātākiem reģioniem piešķirtos līdzekļus var izmantot labāk.

b) Kā koncentrēties uz stratēģijai “Eiropa 2020” atbilstošām nedaudzām prioritātēm

Koncentrēt kohēzijas politiku uz ES prioritātēm ir ļoti pamatoti. Stratēģijā “Eiropa 2020” apvienoti skaidri kopēji mērķi, kuros ietilpst pamatmērķi un pamatiniciatīvas, un sniegta skaidra sistēma finansēšanas prioritāšu noteikšanai. Tādējādi kohēzijas politikas un stratēģijas “Eiropa 2020” acīmredzamā saistība paver iespēju joprojām gan palīdzēt ES nabadzīgākajiem reģioniem, dodot tiem iespēju panākt citus, gan arī izstrādāt kohēzijas politiku, veidojot to par nozīmīgu visas ES izaugsmi veicinošu faktoru. Lai tā būtu, jārisina vairākas problēmas.

a) **Nepietiekama pievēršanās stratēģiskiem mērķiem.** Vairākos pētījumos un *ex-post*

¹ “Rezultāti, kas iegūti, veicot sabiedrisko apspriešanu par secinājumiem, kas izdarīti Piektajā ziņojumā par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju”, Komisijas dienestu darba dokuments, SEC(2011) 590 galīgā redakcija, 13.5.2011.

² Piektais ziņojums par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, 2010. gada novembris. ERAF līdzfinansēto 2000.–2006. gada kohēzijas politikas programmu *ex-post* izvērtējums (1. un 2. mērķis). Kopsavilkuma ziņojums, sagatavoja *Applica, Ismeri*, Vīnes starptautisko ekonomisko pētījumu institūts, 2010. g. aprīlis. Sīkāks iztirzājums par kohēzijas politikas sasniegumiem un nepilnībām nevienlīdzību izlīdzināšanā sniegts 2.5. sadaļā.

izvērtējumos konstatēts, ka problemātiska ir nepietiekama uzmanība stratēģiskiem mērķiem, nepietiekama orientēšanās uz **izpildi** un tādu stimulu trūkums, kas galveno uzmanību liek pievērst rezultātiem. Stratēģiskām prioritātēm un mērķiem lielāku uzmanību panākt centās jau 2007.–2013. gada plānošanas periodā, taču nepietiekami sekmīgi.

- b) **Neparedzamais ESF finansējuma apjoms.** Lai gan stratēģijā “Eiropa 2020” nodarbinātībai un prasmēm ir liela nozīme, pēdējos četros plānošanas periodos ESF piešķirumu attiecība pret ESF, ERAF un KF piešķirumu kopsummu ir vienmērīgi samazinājusies no 40 % 1989.–1993. gadā līdz 22 % pašreizējā plānošanas periodā.
- c) **Nepietiekama koordinācija.** Ar abām iepriekš minētajām problēmām ir saistīts jautājums par dažādo fondu (ESF, ERAF un KF) un citu ES politikas virzienu un finanšu instrumentu, kā arī dalībvalstu valsts reformu programmu nepietiekamo koordinētību un papildināmību. Attiecībā uz koordināciju ieinteresētās personas bieži vien žēlojas par sarežģījumiem, ko rada savstarpēji pārklājošās shēmas vai arī nepietiekama koordinācija stratēģiskā līmenī.

1.2. Ar politikas izpildi saistītās problēmas

Kohēzijas politikai, kuras pamatā ir kopīgas pārvaldības principi, bieži vien ir bijusi raksturīga spriedze starp divām pusēm, proti, starp to, ka galvenā uzmanība jāpievērš labāko iespējamo rezultātu sasniegšanai, un to, ka jārikojas ar paredzamu finanšu piešķirumu 7 gadu periodam ar stingri laikā ierobežotām izlietojuma prasībām.

Politikas nostādņu, tiesiskā un institucionālā regulējuma nosacījumi

Struktūrfondu efektivitāte ir atkarīga no tā, cik pareizas ir makroekonomiskās politikas nostādnes, cik labvēlīga ir mikroekonomiskā vide un cik stingrs ir institucionālais regulējums.

Makrofiskālie nosacījumi

Spēkā esošajā reglamentējumā stabilitātes un konverģences programmu īstenošanas nostiprināšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai Kohēzijas fondam ir paredzēti makrofiskālie nosacījumi. Pastāv iespēja līdzšinējos noteikumus pārskatīt un nodrošināt tā atbilstību jaunajiem Stabilitātes un izaugsmes pakta īstenošanas pasākumiem, ko paredzēts pieņemt kā daļu no Sestā ekonomiskās pārvaldības tiesību aktu kopuma.

Izpilde kā izvirzīto mērķu un mērķvērtību sasniegšanas pakāpe

Lai gan *ex-post* izvērtējumi par 2000.–2006. gadu liek domāt, ka kohēzijas politika atstājusi lielu un tūlītēju ietekmi uz dalībvalstu iekšpolitikas nostādņām, jo īpaši tādās jomās kā valsts politikas stratēģiskā plānošana, vērtēšanas kultūra un orientēšanās uz izpildi, uzraudzības un izvērtēšanas sakarā joprojām pastāv daudz problēmu, un tas apgrūtina izpildes vērtēšanu.

1.3. Ar politikas izpildi saistītās problēmas

Lai kohēzijas politikas resursu izmantošanas pārvaldība būtu pareiza, efektīva un lietderīga, ir vajadzīgas atbilstošas, efektīvas un pārredzamas valsts un reģionālo pārvaldes iestāžu struktūras.

1.4. ES darbības pamatojums

ES darbība ir pamatota gan ar Līguma 174. pantā izklāstītajiem mērķiem, gan ar subsidiaritātes principu. Tiesības uz darbību nosaka Līguma par Eiropas Savienību 3. pants, kas paredz: “[Savienība] veicina ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un solidaritāti dalībvalstu starpā”,

un LESD 175. pants, kurā Savienībai skaidri prasīts šo politiku īstenot, izmantojot struktūrfondus, kā arī 177. pants, kurā definēts Kohēzijas fonda uzdevums. Eiropas Sociālā fonda (ESF), Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Kohēzijas fonda (KF) mērķi ir definēti 162., 176. un 177. pantā.

2. MĒRĶI

Vispārīgais mērķis ir definēts Līgumā: veicināt dalībvalstu un reģionu līdzsvarotu un saskaņotu attīstību un mazināt dažādo reģionu attīstības līmeņa atšķirības, kā arī mazāk attīstīto reģionu atpalicību.

Konkrēto mērķu uzdevums ir palīdzēt dalībvalstīm un reģioniem, risinot konkrētās problēmas, atbalstīt gudru, ilgtspējīgu un integrējošu, ar stratēģiju “Eiropa 2020” saskaņotu izaugsmi. Šā IN tvērumā konkrēto mērķu uzdevums ir nodrošināt, lai struktūrfondi un Kohēzijas fonds tiktu izlietoti:

- tādā veidā, kas rada lielu **Eiropas pievienoto vērtību**;
- **rezultatīvi** — kas nozīmē, ka to izmantojumam ir iespējami liela ietekme;
- **efektīvi** — iespējami samazinot neefektivitāti, ko rada nevajadzīgas administratīvas prasības vai pārlietu sarežģītas procedūras, un stimulējot resursu efektīvu izmantošanu.

Minētās vispārīgās nostādnes izteicamas šādos rīcībpolitikas mērķos:

- lai panāktu iespējami augstu Eiropas pievienoto vērtību, kohēzijas politikas resursus **koncentrēt** ilgtspējīgas attīstības un izaugsmes nosacījumu satvara izstrādei;
- regulās nodrošināt pienācīgus mehānismus, kas dod iespēju panākt **pilnīgu atbilstību stratēģijai “Eiropa 2020”, tās mērķiem un pamatmērķiem**;
- pašu fondu un citu finanšu instrumentu vidū nodrošināt **optimālu koordinētību**;
- izvirzīt **skaidras un izmērāmas mērķvērtības**;
- panākt līdzsvaru starp **zemām administratīvajām izmaksām / administratīvo slogu** pārvaldes iestādēm un atbalsta saņēmējiem, no vienas puses, un **ES budžeta riska iespējamu samazināšanu**, no otras puses.

3. RISINĀJUMI, ANALĪZE UN SALĪDZINĀJUMS

Komisija 2011. gada 29. jūnijā pieņēma tādu priekšlikumu nākamajai daudzgadu finanšu shēmai 2014.–2020. gadam, kurā aicināja efektīvizēt kohēzijas izdevumus. Priekšlikuma īstenošanai izstrādāti projekti vairākiem risinājumiem.

3.1. Kā nodrošināt Eiropas pievienoto vērtību

Attiecībā uz **atbalsta ģeogrāfisku koncentrēšanu** pirmajā risinājumā paredzēts tāds scenārijs bez izmaiņām, kurā atbalsts koncentrēts tādos mazāk attīstītos reģionos un pašreizējos konverģences reģionos, kur pārsniegts 75 % kritērija sliekšnis un kas tādējādi varētu izmantot pakāpeniskas atcelšanas sistēmu. Otrais risinājums varētu būt līdzīgs; galvenā atšķirība ir tāda, ka tiktu iedibināta

jauna pārejas kategorija, kas aizstātu līdzšinējo pakāpeniskas ieviešanas sistēmu un pakāpeniskas atcelšanas sistēmu. Trešais risinājums atspoguļotu radikālāku pieeju, kohēzijas politikas atbalstu piedāvājot tikai tām dalībvalstīm, kuru vidējais NKI uz vienu iedzīvotāju nesasniedz 90 % no Kopienas vidējā NKI uz vienu iedzīvotāju. Trešajā risinājumā pakāpeniskas ieviešanas un statistiskie pakāpeniskas atcelšanas reģioni, kā arī konkurētspējas reģioni nebūtu tiesīgi uz kohēzijas politikas intervencēm.

1. tabula. Budžeta piešķirums katram risinājumam

	1. risinājums	2. risinājums	3. risinājums
Mazāk attīstītie reģioni	70,3 %	67,9 %	100 %
Pārejas reģioni	8,4 %	13,5 %	0 %
Vairāk attīstītie reģioni	21,3 %	18,6 %	0 %
Kopā	100 %	100 %	100 %

Pirmais un otrais risinājums nodrošinātu atšķirīgas intensitātes atbalstu, kas aptvertu visus ES iedzīvotājus. Tādējādi kohēzijas politikas atbalstu saņemtu visi ES reģioni, savukārt trešais risinājums paredz, ka kohēzijas politikas resursi koncentrējas tikai atpalikušās dalībvalstīs. Otrais risinājums ir vienīgais risinājums, kas ar pārejas reģionu kategorijas starpniecību aptver plašāku iedzīvotāju skaitu, kā arī salīdzinājumā ar pārējiem risinājumiem panāk pašu augstāko IKP pieaugumu, līdztekus sniedzot augstas intensitātes atbalstu atpalikušiem reģioniem.

Attiecībā uz **galvenās uzmanības pievēršanu ES prioritātēm** pirmajā risinājumā paredzēts rezervēt izdevumus stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem ar ES līmeņa Kopienas pamatnostādnēm. Otrais risinājums sper soli vēl tālāk, tematisko mērķu klāstu nepastarpināti saistot ar stratēģiju “Eiropa 2020” un definējot fondu ieguldījumu prioritātes. Konkrētām politikas jomām paredzot struktūrfondu atbalsta minimālā ieguldījuma daļu, pastiprināta uzmanība būtu nodrošināta ES prioritātēm. Ņemot vērā, ka trešajā risinājumā ģeogrāfiskais aptvērums ir ierobežots, ES prioritātes gūtu uzmanību tikai mazāk attīstītajās dalībvalstīs.

Pirmais risinājums, paredzot līdzekļu piešķiršanas noteikumus, dalībvalstīm paver elastīgāku pieeju, savukārt otrais risinājums nodrošina pamanāmāku un daudzpusīgāku saikni ar stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķiem un integrētajām pamatnostādnēm. Trešajā risinājumā galvenā uzmanība ir pievērsta tikai ES prioritātēm mazāk attīstītās valstīs. Tāpēc pamatmērķus vislabāk palīdz sasniegt otrais risinājums, savukārt pirmais risinājums kohēzijas politikas intervences sadrumstalotu.

Attiecībā uz **ESF finansējuma pamanāmību un paredzamību** minimālo ieguldījuma daļu Eiropas Sociālajam fondam nodrošinātu tikai otrais un trešais risinājums, savukārt pirmais risinājums dalībvalstīm paveru iespēju risināt sarunas par to vajadzībām atbilstošu ESF piešķirumu.

Attiecībā uz **koordināciju ar citām ES politikas nostādnēm un finanšu instrumentiem** pirmais un otrais risinājums nozīmē pakāpenisku ceļu uz stratēģisku atbilstību politikas dokumentam “Eiropa 2020”. Līdztekus pirmajam risinājumam, kas nozīmē brīvu saskaņošanu, pamatojoties uz nesaistošām Kopienas stratēģiskām pamatnostādnēm, otrais ar Vienotā stratēģiskā satvara un partnerības līguma starpniecību nodrošina daudzpusīgāku atbilstību stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem, savukārt trešais risinājums nenodrošina nekādu atbilstību, tikai formālu ievērošanu. Stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķus vislabāk palīdz īstenot otrais risinājums, jo tā stratēģiskais satvars paredz stingrākas saistības, savukārt pirmais īstenošanu atbalsta mazāk un trešais — pavisam maz, jo neparedz saistības un tam ir šaurāks ģeogrāfiskais aptvērums.

Dažādos aspektos — no ģeogrāfiskās koncentrācijas līdz koordinācijai ar citiem ES politikas virzieniem un finanšu instrumentiem — pašu augstāko Eiropas pievienoto vērtību nodrošina otrais risinājums.

3.2. Kā uzlabot šās politikas izpildi

3.2.1. *Pirmais risinājums. Status quo*

Risinājumā, kas neparedz politikas izmaiņas, joprojām pastāvētu šādi **nosacījumi**:

- Kohēzijas fonda makrofiskālie nosacījumi (lai gan līdz šim tie vēl nav īstenoti);
- procesuālo aspektu atbilstība;
- atbilstība tiem ES nozares reglamentējošiem tiesību aktiem, ko tieši piemēro ieguldījumam un dažiem tematiski grupētiem nosacījumiem, kas ir saistīti ar stratēģiskiem satvariem.

Šā risinājuma galvenā priekšrocība ir tāda, ka netiek izvirzītas jaunas prasības pārvaldes iestādēm. Tā galvenais trūkums ir tāds, ka joprojām pastāvētu neefektivitāte, kas saistīta ar iestāžu vāju rīcībspēju, ES tiesību aktu nekvalitatīvu ievērošanu, fiskālās politikas nostādņu un stratēģisko satvaru nepiemērotību. Kohēzijas fonda makrofiskālajos nosacījumus joprojām varētu attiecināt pēc izvēles. Ietekmi uz politikas rezultativitāti un efektivitāti ierobežo tas, ka nav sistēmas, kas atalgotu un stimulētu izpildi.

3.2.2. *Otrais risinājums. Ex ante nosacījumi*

Ex-ante nosacījumi ir saistīti ar tādu priekšnosacījumu izpildi, kas saistīti ar stratēģisku, tiesisku un institucionālu regulējumu, kā arī ar politikas īstenošanu saskaņā ar ES politikas nostādņām. Bieži vien priekšnosacījumi būtu izvirzīti pirms jaunās programmu paaudzes pieņemšanas. Tomēr atkarībā no konkrētā konteksta dažkārt varētu būt nepieciešami turpmāki grozījumi vai pielāgojumi, kas būtu pakārtoti dalībvalstīm un reģioniem saistošam grafīkam. Tiktu pārraudzīta saistību faktiskā īstenošana.

Šā risinājuma galvenā priekšrocība ir tāda, ka tas paaugstinātu kohēzijas izdevumu rezultativitāti, jo ieviestu tiesiskus, stratēģiskus un institucionālus priekšnoteikumus, kas nepieciešami, lai ieguldījumi būtu rezultatīvi. Šā risinājuma galvenā nepilnība ir risks, kas saistīts ar programmu sākšanas kavējumiem un administratīvā sloga pieaugumu.

3.2.3. *Trešais risinājums. Izpildes sistēma un izpildes rezerve*

Tiktu izveidota izpildes rādītāju sistēma, kas ar starpposma mērķvērtībām — starpposma mērķiem — raksturotu plānoto tempu, kādā jāvirzās uz perioda sākumā izvirzītajiem mērķiem un mērķvērtībām. Starpposma mērķvērtības būtu pakārtotas saistībām, iznākumiem un attiecīgā gadījumā izdevumiem un rezultātiem. **Izpildes sistēmu** saskaņotu ar partnerības līgumiem un programmām. Tajās programmās / prioritāšu asīs, kurās starpposma mērķi būtu izpildīti, dalībvalstij piešķirtu **izpildes rezervi**.

Šā risinājuma galvenā priekšrocība ir tāda, ka ar to ievieš mehānismu, kas stimulē ieguldīt līdzekļus Eiropas mērķu un mērķvērtību sasniegšanā un nodrošina uzraudzību un ziņošanu par sasniegtajām mērķvērtībām. Galvenie trūkumi ir tādi, ka pieaug administratīvais slogs, izvirzās uzdevums nodrošināt stabilas mērīšanas metodes, kā arī parādās ar programmu apturēšanu saistīta nenoteiktība.

3.2.4. *Ceturtais risinājums. Stingrāki makrofiskālie nosacījumi*

Kohēzijas politikas makroekonomiskos nosacījumus varētu pastiprināt ar diviem paņēmieniem.

- (i) Līdzšinējo Kohēzijas fondu nosacījumu efektīvu attiecināšanu varētu nodrošināt, pārskatot spēkā esošos tā īstenošanas noteikumus, kuri varētu agrāk iedarbināt pārmērīgas budžeta deficīta novēršanas procedūru, kas ir uz objektīviem un pārredzamiem *ex ante* nosacījumiem balstīta pakāpeniska visu saistību vai to daļas atcelšana Stabilitātes un izaugsmes pakta atkārtotas pārkāpšanas gadījumos.
- (ii) Šos pārskatītos Kohēzijas fonda makrofiskālo nosacījumu noteikumus varētu attiecināt uz struktūrfondiem, jo arī to rezultāti ir atkarīgi no pareizām makroekonomiskās un fiskālās politikas nostādņām, kas veicina izaugsmi.

3.2.5. *Piektais risinājums. Otrā, trešā un ceturtā risinājuma apvienojums*

Šajā risinājumā ir apvienoti visi otrā, trešā un ceturtā risinājuma elementi, tostarp tādi kā (i) *ex ante* nosacījumi, (ii) izpildes sistēma un izpildes rezerve un (iii) stingrāki makrofiskālie nosacījumi, tostarp to attiecināšana uz struktūrfondiem.

Šā risinājuma galvenā priekšrocība ir tāda, ka tajā būtu ņemtas vērā visas problēmas, kas konstatētas attiecībā uz politikas izpildi. Tas nodrošinātu ne vien piemērotus stratēģiskos, reglamentējošos un institucionālos nosacījumus, bet arī pareizas makrofiskālās politikas nostādnes. Tas nodrošinātu programmu faktiskās izpildes stimulēšanu un mērķiem un mērķvērtībām piesaistītu mērķu un mērķvērtību īstenošanas uzraudzību. Šā risinājuma galvenais trūkums būtu tāds, ka būtu jāizpilda nepieciešamie nosacījumi un jāievieš izpildes sistēma, kas palielinātu administratīvo slogu.

3.2.6. *Risinājumu salīdzinājums attiecībā uz izpildi*

Risinājumi ir novērtēti, raugoties, kā tie palīdz risināt ar (i) stratēģiskiem, reglamentējošiem un institucionāliem nosacījumiem, (ii) makrofiskāliem nosacījumiem un (iii) mērķu un mērķvērtību sasniegšanas rādītājiem saistītās problēmas. Lai būtu ņemti vērā rezultātīvu ieguldījumu priekšnosacījumi, risinājumi novērtēti saskaņā ar Pasaules Bankas nosacījumu principiem³.

Pirmajā risinājumā gandrīz nemaz nav nodrošināti programmu izpildes rezultātīvai atbalstīšanai un stimulēšanai nepieciešamie priekšnosacījumi; otrajā risinājumā ņemti vērā tikai rezultātīva atbalsta priekšnosacījumi, taču faktiskā programmu izpilde nav pietiekami stimulēta, savukārt trešajā risinājumā uzmanība pievērsta tikai pēdējai. Priekšroka dodama otrā, trešā un ceturtā risinājuma apvienojumam, kurā būtu ņemtas vērā visas ar izpildi saistītās problēmas.

3.3. **Izpildes racionalizēšana un kļūdu rašanās risku samazināšana līdz minimumam**

3.3.1. *Vienkāršošana: kā samazināt administratīvās izmaksas un līdz minimumam —*

³ Pasaules Banka (2005), *Review of World Bank Conditionality, Operations Policy and Country Services*, The World Bank, Washington, DC, September.

kļūdu rašanās risku

3.3.1.1. Pirmais risinājums. Nemainīgas politikas nostādnes

- Reālo izmaksu atmaksāšana; dažas vienkāršotu izmaksu risinājumu iespējas
- Trūkst izsmeļošu norādījumu par kohēzijas politikas īstenošanai paredzētu ES līmeņa e-pārvaldību⁴
- Dalībvalstu akreditētas pārvaldības un kontroles sistēmas, ko visā pilnībā pārskata Komisija

3.3.1.2. Otrais risinājums. Elastīga pieeja

- Elastīgas maksājumu iespējas, kur operācijas veidu izvēlas atbalsta saņēmēji
- Ar nostādnēm pamatota pieeja e-pārvaldībai
- Dalībvalstis ir atbildīgas par pārvaldības un kontroles sistēmu *ex ante* pārskatīšanu (akreditēšanu veic tikai dalībvalstis)

3.3.1.3. Trešais risinājums. Reglamentējoša pieeja

- Maksājumu pamatā ir projekta nodevumi
- Obligāta ES līmeņa e-pārvaldība
- Pārvaldības un kontroles sistēmas pārskata Komisija

3.3.1.4. Ceturtais risinājums. Proporcionāla pieeja

- Maksājumu pamatā ir vai nu reālās izmaksas vai vienkāršoti izmaksu risinājumi
- Obligāta e-pārvaldība dalībvalstu vai ES līmenī
- Proporcionāla pieeja pārvaldības un kontroles sistēmu *ex ante* pārskatīšanai

Risinājumi galvenokārt atšķiras pēc līmeņa, kādā Komisija iesaistās pārvaldības un kontroles sistēmu novērtēšanā, pēc tā, vai ir pieejamas ar rezultātiem saistītas atmaksāšanas iespējas un kādas tās ir, un pēc tā, kādi e-pārvaldības popularizēšanas mehānismi ir pieejami kopsakarā ar kohēzijas politiku.

Vēlamākais ir ceturtais risinājums (proporcionāla pieeja), jo tas paver iespēju būtiski samazināt kontroles izmaksas un samazināt darba slodzi: salīdzinājumā ar risinājumu, kas neparedz pārmaiņas, pārvaldes iestādēm proporcionāla pieeja garantijām nozīmētu darba slodzes samazināšanos apmēram par 4 %. Šis risinājums arī vairāk atbilst subsidiaritātes principam. Turklāt

⁴ E-pārvaldības mērķis kohēzijas politikā būtu nodrošināt, lai atbalsta saņēmējiem viena un tā pati informācija nebūtu jāiesniedz vairākas reizes un lai informācija būtu pieejama un tiktu sūtīta elektroniskā formātā.

samazinājumu vēl par 5–10 % varētu panākt, vienkāršojot ES regulu īstenošanai piemērojamus valsts noteikumus un procedūras, kā arī dalībvalstu līmenī izvirzot mazāk tādu prasību, kas papildina ES noteikumus.

3.3.2. *Koordinācija starp kohēzijas politikas instrumentiem*

3.3.2.1. Pirmais risinājums. Nemainīgas politikas nostādnes

ERAF un ESF plānošana notiek pēc viena fonda finansētas programmas principa. Fondu norobežojuma pamatojums faktiski ir ieguldījumu veids. Darbības līmenī starp konkrētiem ieguldījumiem saskaņā ar elastīguma klauzulu tiek pieļauta starpfondu finansēšana.

3.3.2.2. Otrais risinājums. Atvieglota integrētā plānošana

Saskaņā ar šo risinājumu dalībvalstis tiktu rosinātas izmantot **vairākfundu programmas**, kam būtu kopīgas sagatavošanas, sarunu, pārvaldības un īstenošanas procedūras. Attiecīgos gadījumos paredzētu “vadošo fondu”, kas būtu saistīts ar programmas politikas jomu(-ām). Citu struktūrfondu intervences papildinātu vadošā fonda intervences, tādējādi nodrošinot saliedētu atbalstu kohēzijas politikas dažādajiem tematiskajiem mērķiem.

3.3.2.3. Trešais risinājums. Vienas politikas un viena fonda pieeja

Saskaņā ar šo risinājumu ERAF un ESF plānošanā varētu izmantot **viena fonda finansētās programmas** principu vai **vairākfundu programmu** principu, starp fondiem veidojot stingru norobežojumu.

Otrais risinājums piedāvā vislielākos ieguvumus efektīvizācijas ziņā un ir viselastīgākais. Pirmais risinājums (starpfondu finansēšanas noteikumu dēļ) rada papildu administratīvo slogu, savukārt trešajā risinājumā rastos neelastīgi nošķirumi.

4. UZRAUDZĪBA UN IZVĒRTĒŠANA

Šajā ietekmes novērtējumā sniegtajos risinājumos izklāstīts, kā politikas mērķi un projekts būtu jāformulē no jauna, lai risinātu trīs konkrētus jautājumus. Šajā ziņā svarīga nozīme ir uzraudzībai un izvērtēšanai. Salīdzinājumā ar līdzšinējo sistēmu visos pārmaiņu risinājumos paredzēta uzraudzības un izvērtēšanas sistēmu pastiprināšana. Ierosinātie uzraudzības un izvērtēšanas sistēmu grozījumi dotu iespēju lielāku uzmanību pievērst rezultātiem un atbilstības panākšanai ar stratēģiju “Eiropa 2020”.

- Visām programmām būs skaidrāks intervenču pamatojums un būs nepārprotami iezīmēti, kā resursu izmantojums (resursu ieguldījums) konkrētām intervencēm (projekta iznākumiem) palīdz sasniegt rezultātus.

Visās programmās attiecīgā gadījumā izmantos ar stratēģijas “Eiropa 2020” mērķiem saskaņotu kopēju rādītāju kopumu. Šajos rādītājos ietilps galvenokārt iznākumi, taču arī daži starprezultāti.